

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Respondetur testimonis primæ & secundæ sententiæ. c. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

dicere debent esse vnã absolutam . & tres relatiuas:quem modum loquendi nullus Patrum non damnaret.

Scholastici
non idem
significat
substantia
nomine
quod Patres

Verum enim vero Scholastici nostri, qui etiam tres solum substantias in Deo esse dicunt, communiter vtuntur nomine *Substantia*, in alia significatione, quam Patres, & Concilia Græca: nempe pro complemento personæ, quod personalitatem vocant. Cum enim docendi gratia vtafitur concretis & abstractis, quibus ostendunt & id, quod constitutum est, & formalem rationem, qua constituitur: atque nomen substantia ipsis videatur abstractum, ideo eo vtuntur ad significandas relationes ipsas, quas in Deo personalitates vocamus, & abstracte à nobis melius significantur. Excipio Durandum, & alios, qui ipsum sequuntur, qui cum non concedant in Deo nisi vnã substantiam, eam pro ipso actu existendi vsurpant. Sed qui substantiam esse putant personalitatem ipsam, licet non vtantur nomine in ea significatione, qua Patres, & Concilia vtuntur: tamen ab Ecclesiastico modo loquendi non abhorrent; parum enim videtur distare concretum ab abstracto sicut parum distat persona à personalitate: quare in nostris disputationibus Scholasticis communem Scholasticorum loquendi modum amplecti nota aliqua dignum non est.

16.

Non tamen
abstruuntur
nomine.

Quinimo
aliqui putant
suum
loquendi
modum ex
Concil.
sumptum.
Sophon.
6. Synodus.

Putant vero aliqui nomen *substantia* aliquando etiam in Concilijs abstracte significare personalitatem, seu rationem suppositi, & complementum illius: vt in Epistola Sophronij, quæ habetur in 6. Synodo actione 11. in qua longe à principio dicitur. *Seu igitur sancta Trinitas numerabilis personalibus facta est substantiis*, &c. cum enim dicatur substantia personalis, non videtur concretum significari, sed abstractum: nam concretum est ipsa persona: hæc autem non dicitur personalis. Verum hæc ratio inutilis est. Nam cum Sophronius in ea Epistola frequenter vtatur nomine Græco *Hypostasis*, quod latine vertimus *substantiam*, & semper in alijs locis significet ipsam personam in concreto, non est credendum, eo loco vsum fuisse eo nomine pro abstracto, cum voce Græca, *Hypostasis*, nunquam nec Græce, nec Latine vtamur pro abstracto. Cum vero dicitur Sophr. substantiam personalem, idem non est, ac si diceret, personam personalem, sed suppositum personale, quod optime dici potest etiam in concreto. Cum enim suppositum in concreto inueniri possit in natura rationali, & irrationali, & quando est in rationali sit persona, optime additur, *personale*, ad denotandum quale sit illud suppositum. Quod substantia ibi idem esset, quod personalitas abstracte, esset etiam inutilis repetitio, cum diceretur personalitas personalis. Ex hac etiam doctrina inferemus 3. par. q. 4. & 6. quam male recentiores nonnulli abutentes etiam nomine substantia introducunt in quavis hypostasi, & supposito mille substantias partiales: imo dicunt quod sunt partes, tot esse substantias partiales: cum tamen non minus inepte dicatur substantia partialis, quam persona aut hypostasis partialis, vt ibidem dicemus.

17.

Inutili tamē
ratione nititur

Nō esse cō-
cedendas
substantias
partiales.

Putant vero aliqui nomen *substantia* aliquando etiam in Concilijs abstracte significare personalitatem, seu rationem suppositi, & complementum illius: vt in Epistola Sophronij, quæ habetur in 6. Synodo actione 11. in qua longe à principio dicitur. *Seu igitur sancta Trinitas numerabilis personalibus facta est substantiis*, &c. cum enim dicatur substantia personalis, non videtur concretum significari, sed abstractum: nam concretum est ipsa persona: hæc autem non dicitur personalis. Verum hæc ratio inutilis est. Nam cum Sophronius in ea Epistola frequenter vtatur nomine Græco *Hypostasis*, quod latine vertimus *substantiam*, & semper in alijs locis significet ipsam personam in concreto, non est credendum, eo loco vsum fuisse eo nomine pro abstracto, cum voce Græca, *Hypostasis*, nunquam nec Græce, nec Latine vtamur pro abstracto. Cum vero dicitur Sophr. substantiam personalem, idem non est, ac si diceret, personam personalem, sed suppositum personale, quod optime dici potest etiam in concreto. Cum enim suppositum in concreto inueniri possit in natura rationali, & irrationali, & quando est in rationali sit persona, optime additur, *personale*, ad denotandum quale sit illud suppositum. Quod substantia ibi idem esset, quod personalitas abstracte, esset etiam inutilis repetitio, cum diceretur personalitas personalis. Ex hac etiam doctrina inferemus 3. par. q. 4. & 6. quam male recentiores nonnulli abutentes etiam nomine substantia introducunt in quavis hypostasi, & supposito mille substantias partiales: imo dicunt quod sunt partes, tot esse substantias partiales: cum tamen non minus inepte dicatur substantia partialis, quam persona aut hypostasis partialis, vt ibidem dicemus.

CAPVT V.

Respondetur testimonijs prima, & secunda sententia.

18.

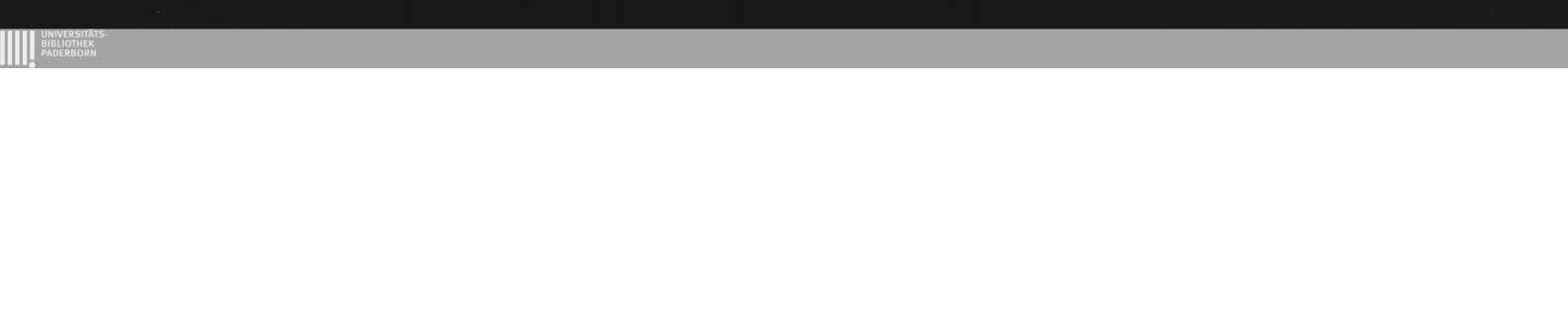
Fundamenta vero primæ, & secundæ opinionis nullo negotio euertere possumus. Sed an-

te omnia satisfacimus testimonijs, quæ protraque allata sunt, & quam sint infirma ostendimus.

Ad primum testimonium August. 7. de Trinitate cap. 4. vbi solum substantiam absolutam concedit, cum probat Deum ad se, non ad aliud subsistere, quo aduersarij de nobis se triumphare putant, Respondeo nullius esse momenti, pro prima aut secunda sententia. Adde quod si cuius roboris esset, nihil secundæ sententia foret: hæc enim non audeat vnã solum substantiam absolutam in Deo concedere, sicut prima, sed tres etiam relatiuas esse affirmat: at August. omnem certe relatiuam substantiam negat, & vnã solum absolutam asserit, cum dicat Deum non relatiue, sed ad se subsistere. Sed neque primæ sententiæ hoc testimonium ad stipulati iam demonstro. Suppono autem primum nullquam August. vsum fuisse nomine Latino *substantia*, sed vbi cumque agit de voce Græca *ὑποστάσις*, semper Latine interpretatum fuisse substantiam, vt in illo 7. lib. de Trinit. cap. 4. & 5. lib. de Trinit. c. 8. & 9. quare cum probat Deum ad se subsistere, non relate, solum loquitur de actu substantia, quem possumus existentiam substantialem appellare, non de substantia, nec concreto, nec abstracte, de qua est nobis nunc controuersia. Deinde suppono, August. 6. lib. de Trinit. cap. 8. & 9. habuisse suspexitum, nomen Græco *ὑποστάσις*, si Latine interpretato vti velimus, sicut Græci vtuntur. Ipse enim nunquam veritè *substantiam*, vt constat ex locis citatis, & alijs, quos allegauimus disputatione precedenti cap. 5. sed *substantiam*, sicut Hieronymus epist. 57. & antiquiores Latini Patres. Et quia *Substantia*, apud Latinos communiter significat essentiam, quæ Græci *ἰδέσθαι* vnam vocant, & tres essentias in Deo concedere non licet, ideo etiam August. tres *Hypostases*, Latine fateri non audeat, ne cogatur dicere Latine tres in Deo substantias, tamen 7. de Trinit. cap. 6. dicat, vbi scandalum non esset, posse in Deo concedi tres substantias, sicut Græci tres *Hypostases* dixerunt.

Cum igitur August. adhuc timeret, cap. illo citato tres *Hypostases*, aut substantias Latine concedere, iure optimo dixit Deum ad se, non ad aliud subsistere, sicut ad se, non ad aliud substantiam, & essentia est. Quod si tres ipse substantias fateretur, sicut fateri, necessarium esse disputatione precedenti, & in hac etiam probauimus, non negaret, Deum ad aliud subsistere, namque intelligeret, idem esse subsistere, quod incommunicabiliter existere, & quia ratio incommunicabilis prouenit ex relatione, inde quoque diceret, Deum relatiue subsistere, sicut etiam nunc dicitur in Deo relatiua substantia, quare non assereret, in Deo esse vnã absolutam substantiam, sed tres solum relatiuas fateretur. Nos vero, qui iam ex vsu Ecclesiastico nomine Latino *Substantia*, pro Græco *Hypostasis* vtimur, & ita Græce dicimus, in Deo tres *Hypostases* relatiuas, vt non audeamus concedere aliquam absolutam, eodem modo pronunciamus nihil in Deo esse absolutum, & commune, cui nomen Latine *substantia* quadrare possit.

Ad Hieronymum eodem prorsus modo respondere: quia & ipse seuerius rejiciebat tres *Hypostases*, vt nulla ratione hunc modum loquentis

postales, ut nulla ratione hunc modum loquendi admittendum esse dicere interpretabatur autem nomen Græcum Hypostasis, sicut Augustinus non substantiam, sed substantiam, quare non mirum, si diceret naturam diuinam ex se subsistere, & non aliunde concedens absolute & ad se subsistere, sicut Augustinus, quamuis & hic modus loquendi non satis indicet, ipsum loqui de aliquo subsistere absolute, ut infra respondentes Nysseno dicemus, nisi aliunde de mente Hieronymi nobis constaret. Quare non possum non mirari viros alios doctos, & eruditos, his testimonijs Hieronymi, & Augustini adductos, ut crederent, concedendam esse in Deo substantiam vnam absolutam, cum modus loquendi horum Patrum postpositam litem de nomine substantiæ, & Hypostasis, probandus vlla ratione non sit. Decepti sane mihi videntur prædicti Theologi, quod verba solum horum Patrum non tamen ipsorum mentem perspectam habuerint, aut si prædicti Scholastici Augustinum & Hieronymum sequi volunt, dicant cum eis, esse in Deo vnam substantiam absolutam, & negent cum eisdem tres relatiuas, quod nulla ratione iam ipsis licebit. Afferere autem in Deo vnam absolutam substantiam, & tres relatiuas idem est, quod ex duabus sententijs omnino contrarijs vnam constare, quæ secum constare nequeat, ut supra notauimus.

Alia vero Patrum testimonia capite secundo allegata, alia via etiam facile dissolui possunt. Ad illud Agathonis respondemus, literam esse mendosam, cum legitur. *Trium substantiarum, seu personarum vnam substantiam, sed legendum est. Vnam substantiam, sicut in pluribus Latinis exemplaribus reperitur, nec credibile est in tam paucis verbis eadem voce vsu fuisse Agathonem in sensu tam diuerso.*

Ad Hilarium dico, verba illius male etiam citari: nec enim in prioribus verbis allegatis dicit Hilarius. *Ut substantia natura habeant perfectam unitatem, sed ut substantia natura habeant perfectam unitatem, sensus autem est in corporalibus rebus non esse ita vnam in alia, ut habeant eandem naturam substantem, non dicit eandem communem substantiam, sed eandem naturam, cui conuenit sane subsistere ratione suppositi, & ideo dicitur subsistens natura. Deinde in posterioribus, non ait. Ita vero inesse, ut & ipsa (scilicet natura diuina) subsistat, sed ita ut & ipse (scilicet Deus) subsistat; sensus autem est, ita in diuinis vnus subsistens est in alio subsistente, ut & ipse subsistat. Sed age, demus verba illa referri ad naturam, ut dicatur, Et ipsa (scilicet natura diuina) subsistat, nihil tamen inde colligi poterit, nec enim negamus nos, aut negare aliquis potest, naturam diuinam subsistere, absit: sed dicimus cum Damasceno 3. de fide cap. 3. essentiam diuinam subsistere quidem, in tribus tamen personis.*

Ad testimonium Dionysij respondeo Dionysium non dixisse bonitatis substantiam Græcè *ὁυσία*, Hypostasin, sed essentiam Græcè *ουσία*, vnam, & ita transfert Perionius essentiam. Quod si veretur nomine Græco *ὁυσία*; Hypostasi illud vsurparet pro essentia nobis autem iam non licet: vt præcedenti disputatione notauimus, vnam communem & absolutam in Deo concedere Hypostasin. Frustra vero aduersarij auctoritate Græco-Varquez in 1. partem Tom. II.

rum Patrum in hac re vtuntur, cum illi non alio nomine Græco quam Hypostasis, pro Latino Substantia, vtantur; nullusque iam audeat, aliquam in Deo Hypostasin absolutam concedere.

Demum ad Nyssenum dicimus, negari non posse supremam essentiam vere subsistere à se, & non ab alio, sicut creaturæ, quæ ab alio pendet, vt à causa: ob id tamen non conceditur communis aliqua substantia. Nam, vt supra dicebamus, natura diuina vere in personis à se, & non ab alio, vt à causa habet, quod subsistat. Denique cum Nyssenus, vt vidimus, præcedenti disputatione c. 4. aperte sentiat Hypostasin idem esse cum persona in rationali natura, & alio nomine Græco vt non posset, ad significandum substantiam communem, quam nomine *ὁυσίας* Hypostasis: nec ex illo; nec ex alio Græco auctore probari potest communis substantia, cum nullus communem Hypostasin concedat, nisi vsurpata Hypostasi pro essentia, vt antiquiores aliqui accipiebant. Eodem modo explicari debent Patres, qui dixerint naturam diuinam subsistere: vnde ex his verbis nihil probari potest.

Nyss. sensus exponitur. 23.

CAP. VI.

Diluuntur rationes prima, & secunda sententiæ.

Superest, vt diluamus rationes, quas pro prima & secunda sententijs cap. 1. & 2. attulimus. Ad rationem Durandi, quam habes in 1. capite responderetur, esse quidem perfectionem simpliciter simplicem subsistere, siue sumatur pro existente substantiali, & hæc conuenit essentiæ absolute & communis est tribus personis, & melior est ipsa, quam non ipsa, siue pro actu existendi incommunicabiliter qui est proprius personæ, seu Hypostasis. Primum quidem, si sumatur in genere, quia melius est subsistere incommunicabiliter, quam non subsistere: hæc tamen perfectio non conuenit ratione naturæ, sed ratione personæ, & est communis, non secundum rem, quia non est vna substantia re ipsa communis, sed vniuersalitate prædicationis. Deinde etiam est perfectio simpliciter simplex subsistere particulariter, hoc est paternitate, & filiatione subsistere, quod est relatiuum, & ad aliud, hoc autem etiam non conuenit ratione essentiæ, sed ratione personæ. Quod si dicas naturæ diuinæ ratione sui, hoc est consideratæ, vt essentia est, conuenire omnem perfectionem, quia infinita est, respondeo. infinitatem essentiæ in eo esse, ut non sit ab aliqua causa, vt supra disp. 25. c. 1. & 5. explicatum est, non in eo, vt infinitæ perfectiones distinctæ, aut omnis perfectio, tam personalis, quam essentialis formaliter ei conueniat, ratione ipsius, nam ratione ipsius solum conuenit ei perfectio *ὁυσία*; hoc est, essentialis non autem hypostatica, quæ est substantiæ, hæc enim est perfectio personæ; quam secum habet coniunctam. Et cum dicitur nullam perfectionem simpliciter simplicem esse relationem propriam vni personæ, & non alteri, respondeo, id esse falsum. Nam & relationes esse perfectiones simpliciter simplices, ostendimus disput. 122. c. 4. hoc est vt explicat Ansel. quæ meliores sunt ipsæ, quam non ipsæ; sed diximus, eas non esse comparandas cum persona, quasi personæ melius sit esse patræ, quam non esse patrem, sed cum natura diuina, quam relationes modificantur, & contrahunt, vt

Dissoluitur ratio Durand.

Obiectio.

Solutio. 24.